

Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

Resmî Gazete ile yayını : 10 . 4 . 1979 Sayı : 16605)

No.
2225

Kabul Tarihi
29 . 3 . 1979

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından 28 Ocak 1969 tarihinde Londra, Moskova ve Vaşington'da imzalanan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

NÜKLEER SİLAHLARIN YAYILMASININ ÖNLENMESİNE İLİŞKİN ANDLAŞMA

İşbu Andlaşmayı akteden ve bundan böyle «Andlaşmaya Taraf» olarak anılacak Devletler,

Nükleer bir savaşın bütün insanlığı uğratabileceği yıkıntıyı ve böyle bir savaş tehlikesini önlemek için her türlü çabayı harcamayı ve halkların güvenliğini korumayı amaçlayan önlemlerin alınması gerektiğini göz-önünde tutarak,

Nükleer silahların yayılmasının nükleer savaş tehlikesini ciddi biçimde arttıracığına inanarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun nükleer silahların daha fazla yayılmasının önlenmesi konusunda bir anlaşma akdi için çağrıda bulunan kararlarına uygun olarak,

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın güvenlik denetiminin barışçıl nükleer çalışmalara uygulanışını kolaylaştırmak için işbirliği yapmayı yükümlenerek,

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın güvenlik denetimi dizgesi çerçevesinde belirli stratejik noktalarda aygıtlar ve diğer teknik yöntemler kullanılarak kaynak ve fizyona uğrayabilen özel madde akımına güvenlik denetiminin etkili bir biçimde uygulanması ilkesini daha da geliştirmek için girişilen araştırma, geliştirme ve diğer çabaları desteklediklerini belirterek,

Nükleer silahlara sahip Devletler tarafından patlayıcı nükleer araçların geliştirilmesinden elde edilebilecek teknolojik yan ürünler de dahil olmak üzere, nükleer teknolojinin barışçıl uygulanmasından sağlanacak yararların, nükleer silahlara sahip bulunsun veya bulunmasın, Andlaşmaya Taraf olan bütün devletlerin barışçıl amaçlarına açık tutulması ilkesini doğrulayarak,

Bu ilkenin gerçekleştirilmesi yönünden, Andlaşmaya Taraf, bütün Devletlerin atom enerjisinin barışçıl amaçlarla uygulanmasının daha da geliştirilmesi için, bilimsel bilgi alışverişine, mümkün olan en geniş biçimde katılmak ve tek başlarına veya diğer devletlerle işbirliği yaparak bu gelişmeye katkıda bulunmak hakkına sahip olduklarına inanarak,

Nükleer silahlanma yarışının mümkün olan en kısa zamanda durdurulmasının sağlanması ve nükleer silahsızlanma yönünde etkili önlemler almayı üstlenmek konusundaki niyetlerini açıklayarak,

Bu amaca ulaşılması için bütün devletleri işbirliğine çağırarak,

Atmosferde, uzayda ve su altında nükleer silah denemelerini yasaklayan 1963 Andlaşmasına Taraf Devletlerin, sözkonusu Andlaşma'nın önsözünde bütün deneysel nükleer silah patlamalarının süresiz durdurulma-

sını sağlamaya çalışmak ve bu amaçla görüşmelere devam etmek konusunda dile getirdikleri kararlılığı hatırlatarak,

Sıkı ve etkili uluslararası denetim altında, genel ve tam bir silahsızlanma Andlaşmasına bağlı olarak, nükleer silahların yapımının durdurulmasını, mevcut bütün nükleer silah stoklarının ortadan kaldırılmasını ve ulusal askeri depoların nükleer silahlardan arındırılmasını ve bunların atıcı araçlarının ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla, uluslararası gerginliğin yumuşamasını ve Devletler arasındaki güvenin güçlendirilmesinin geliştirilmesini isteyerek,

Devletlerin, uluslararası ilişkilerinde Birleşmiş Milletler Yasası gereğince, herhangi bir Devletin toprak bütünlüğüne veya siyasal bağımsızlığına karşı veya Birleşmiş Milletler amaçlarıyla bağdaşmayacak başka bir şekilde kuvvet kullanmaktan veya kuvvet kullanma tehdidinden kaçınmaları ve uluslararası barış ve güvenliğin, dünyanın insan ve ekonomik kaynaklarının en az kısmının silahlanmaya ayrılarak sağlanması gerektiğini hatırlatarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır :

Madde - I

Andlaşmaya taraf nükleer silah sahibi her Devlet, nükleer silahları veya diğer patlayıcı nükleer araçları ya da bu gibi silahların veya patlayıcı araçların kontrolünü, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kime olursa olsun, devretmemeyi, ve nükleer silah sahibi olmayan herhangi bir Devlete, nükleer silahları veya diğer nükleer patlayıcı araçları yapması veya başka şekilde elde etmesi yahut bu tür silahların veya patlayıcı araçların kontrolünü elde etmesi için herhangi bir şekilde yardım, özendirme veya isteklendirmede bulunmamayı üstlenir.

Madde - II

Andlaşmaya Taraf nükleer silaha sahip olmayan her Devlet, nükleer silahları veya diğer nükleer patlayıcı araçları yahut bu silahların veya patlayıcı araçların kontrolünü, kimden olursa olsun, doğrudan doğruya veya dolaylı şekilde devralmamayı; nükleer silahları veya diğer patlayıcı nükleer araçları yapmamayı veya başka şekilde elde etmemeyi ve bu silahların veya patlayıcı araçların yapımı için herhangi bir yardım aramamayı veya almamayı üstlenir.

Madde - III

1. Andlaşmaya Taraf nükleer silaha sahip olmayan Devlet, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın Statüsüne ve Ajansın güvenlik denetimi dizgesine uygun olarak, nükleer enerjinin barışçıl amaçla kullanılmasının, nükleer silahlara veya diğer patlayıcı nükleer araçlara saptırılmasını önlemek amacıyla, sadece bu Andlaşma ile üzerine aldığı yükümlülükleri uygulayıp uygulamadığının kanıtlanması amacıyla, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile görüşmeler yoluyla akdedilecek bir anlaşmada belirtilecek güvenlik denetimini kabul etmeyi üstlenir. Bu maddenin gerektirdiği güvenlik denetimi yöntemleri, kaynak ve fizyona uğrayabilen özel madde bakımından hem bu maddelerin herhangi bir ana nükleer tesiste üretimi, işlenmesi veya kullanılması sırasında, hem de böyle bir tesisin dışında bulunduğu sırada uygulanacaktır. Bu maddenin gerektirdiği güvenlik denetimi, anılan Devletin egemenliği altındaki toprakları üzerinde veya kendi kontrolü altındaki herhangi bir yerde yürütülen bütün barışçıl nükleer çalışmalarda kullanılan kaynak ve fizyona uğrayabilen özel maddelerin tümüne uygulanacaktır.

2. Andlaşmaya Taraf her Devlet (a) kaynak veya fizyona uğrayabilen özel madde veya (b) fizyona uğrayabilen özel maddenin işlenmesi, kullanılması veya üretimi için özel olarak tasarlanmış veya hazırlanmış cihaz, veya maddeyi, kaynak veya fizyona uğrayabilen özel madde, işbu maddenin gerektirdiği güvenlik denetimine bağlı kılınmadıkça, nükleer silaha sahip olmayan herhangi bir Devlete, kullanma amacı barışçıl da olsa, sağlamamayı üstlenir.

3. İşbu maddenin gerektirdiği güvenlik denetimi, Andlaşmanın IV. maddesine uygun biçimde ve işbu madde hükümleri ve önsözde belirtilen güvenlik denetimi ilkesi uyarınca, nükleer maddenin barışçıl amaç-

larla işlenmesi, kullanılması veya üretimine ait nükleer madde ve cihazın uluslararası alışverişi dahil, Tarafların iktisadi ve teknolojik gelişmesini veya barışçıl nükleer çalışmalar alanında uluslararası işbirliğini engellemeyecek şekilde uygulanacaktır.

4. Andlaşmaya Taraf nükleer silah sahibi olmayan devletler, tek başlarına veya diğer Devletlerle birlikte, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın Statüsüne uygun olarak, bu maddenin gereklerini yerine getirmek üzere, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile anlaşmalar akdedeceklerdir. Söz konusu anlaşmaların görüşülmesi, bu Andlaşma'nın yürürlüğe girmesinden itibaren ilk 180 gün içinde başlayacaktır. Onay veya katılma belgelerini 180 günlük süreden sonra vermiş olan Devletler için söz konusu anlaşmaların görüşülmeye başlanması, belgelerin sunulma tarihinden sonraya bırakılmayacaktır. Bu anlaşmalar, en geç, görüşülmelerinin başlama tarihini izleyen 18 ay içinde yürürlüğe girecektir.

Madde - IV

1. Bu Andlaşmanın hiçbir hükmü, ayrıcalık gözetmeksizin ve I ve II nci maddelere uygun olarak, Andlaşmaya Taraf olan bütün Devletlerin, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla araştırılmasının, üretiminin ve kullanılmasının geliştirilmesi ile ilgili vazgeçilmez haklarını olumsuz biçimde etkiler şeklinde yorumlanmayacaktır.

2. Bu Andlaşmaya Taraf bütün Devletler, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılmasının, sağlayacak cihaz, madde, bilimsel ve teknolojik bilgilerin mümkün olan en geniş ölçüde alışverişini kolaylaştırmayı üstlenirler ve bu alışverişe katılma hakkına sahiptirler. Bunu gerçekleştirebilecek Andlaşmaya Taraf Devletler, dünyanın kalkınmakta olan bölgelerinin ihtiyaçlarını gereğince gözönünde tutarak, özellikle işbu Andlaşmaya Taraf nükleer silahlara sahip olmayan Devletlerin topraklarında, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla uygulanmasının daha da geliştirilmesine, tek başlarına veya diğer Devletlerle veya uluslararası örgütlerle birlikte, katkıda bulunmak üzere işbirliği de yapacaklardır.

Madde - V

İşbu Andlaşmaya Taraf her Devlet, Andlaşma gereğince, uygun uluslararası gözlemleme ve uygun uluslararası yöntemlerle, barışçıl nükleer patlamaların yararlarını, bu Andlaşmaya Taraf nükleer silahlara sahip olmayan Devletlere, ayrıcalık gözetmeksizin açık bulundurmaya ve bu gibi Devletlerden, kullanılan patlayıcı araçlar karşılığı alınacak bedeli mümkün olan düşük düzeyde tutmayı ve araştırma ve geliştirme giderlerini hesaba katmamak için gerekli önlemleri almayı üstlenir.

Andlaşmaya Taraf nükleer silah sahibi olmayan Devletler bu gibi yararları, özel bir uluslararası anlaşma veya anlaşmalar uyarınca ve nükleer silahlara sahip olmayan Devletlerin yeterli şekilde temsil edildikleri uygun bir uluslararası örgüt aracılığı ile sağlayabileceklerdir. Bu konudaki görüşmeler, Andlaşma yürürlüğe girdikten sonra, mümkün olan en kısa zamanda başlayacaktır. Andlaşmaya Taraf nükleer silahlara sahip olmayan Devletler, isterlerse, ikili anlaşmalara dayanarak da bu faydalardan yararlanabilirler.

Madde - VI

Andlaşmaya Taraf Devletlerin her biri, nükleer silah yarışının yakın bir tarihte durdurulması ve nükleer silahsızlanmaya ilişkin etkili önlemler ile sıkı ve etkili bir uluslararası denetim altında genel ve tam silahsızlanmaya ilişkin bir anlaşma akdi için görüşmeleri iyi niyetle yürütmeyi üstlenir.

Madde - VII

Bu Andlaşmanın hiçbir hükmü, herhangi bir devletler grubunun kendi topraklarının nükleer silahlardan tamamıyla arındırılmasını sağlamak amacıyla bölgesel anlaşmalar yapma hakkını etkilemez.

Madde - VIII

1. Andlaşmaya Taraf herhangi bir Devlet Andlaşmada değişiklikler yapılmasını önerebilir. Önerilen herhangi bir değişiklik metni Saklayıcı Hükümetlere sunulacak, bu Hükümetler de anılan metni Andlaşmanın bütün Taraflarına yazıyla bildireceklerdir. Bunun üzerine, Andlaşmaya Taraf Devletlerden üçte biri veya daha fazlası istediği takdirde, Saklayıcı Hükümetler böyle bir değişikliği görüşmek üzere, Andlaşmaya Taraf bütün Devletlerin çağırılacağı bir Konferans toplayacaklardır.

2. Bu Andlaşmada yapılacak herhangi bir değişiklik, Andlaşmaya Taraf olan bütün Devletlerin oy çoğunluğu ile kabul edilmeli, bu çoğunlukta, Andlaşmaya Taraf nükleer silah sahibi bütün Devletlerin oylarıyla, değişiklik metninin Taraflara bildirildiği tarihte Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Governörler Meclisi üyesi olan bütün diğer Taraf Devletlerin oyları da bulunmalıdır. Değişiklik, değişiklikle ilgili onay belgesini veren her Taraf Devlet için, Andlaşmaya Taraf nükleer silahlara sahip bütün Devletler ve değişiklik önerisinin bildirildiği tarihte Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının Governörler Meclisi üyesi olan diğer bütün Taraf Devletler dahil olmak üzere, bütün Tarafların çoğunluğunun onay belgelerini vermeleri üzerine yürürlüğe girecektir. Bu tarihten sonra diğer herhangi bir Taraf Devlet bakımından değişiklik, o Devletin değişiklikle ilgili onay belgesini verdiği tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

3. Bu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden beş yıl sonra, önsözdeki amaçların ve Andlaşma hükümlerinin uygulama durumunu saptamak amacıyla Andlaşmanın işleyişini gözden geçirmek üzere İsviçre'nin Cenevre şehrinde Andlaşmaya Taraf Devletlerin katılacağı bir Konferans toplanacaktır. Bundan sonra, beş yıllık aralarla Andlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğu, yine Andlaşmanın işleyişinin gözden geçirilmesi amacıyla, Saklayıcı Hükümetlere bir öneride bulunarak yeni konferanslar toplanmasını sağlayabilirler.

Madde - IX

1. Bu Andlaşma, imza için bütün Devletlere açık olacaktır. İşbu maddenin üçüncü fıkrasına göre, yürürlüğe girmesinden önce imzalamayan herhangi bir Devlet Andlaşmaya herhangi bir zamanda katılabilir.

2. Bu Andlaşma, Andlaşmayı imzalamış Devletlerin onayından geçecektir. Onay ve katılma belgeleri, işbu Andlaşmada Saklayıcı Hükümetler olarak belirlenen Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümetlerine verilecektir.

3. Bu Andlaşma, Hükümetleri Saklayıcı olarak belirlenmiş Devletlerin ve Andlaşmayı imzalamış bulunan diğer 40 Devletin onaylamasından ve onay belgelerini vermelerinden sonra yürürlüğe girecektir. İşbu Andlaşma bakımından, nükleer silah sahibi Devlet, 1 Ocak 1967 tarihinden önce nükleer bir silah ya da diğer patlayıcı araç yapıp patlatmış olan Devlettir.

4. Onay ve katılma belgelerini Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra veren Devletler bakımından Andlaşma, onay veya katılma belgelerinin verilme tarihinde yürürlüğe girecektir.

5. Saklayıcı Hükümetler, Andlaşmayı imzalamış ve Andlaşmaya katılmış bulunan bütün Devletlere, herbir imza tarihini, herbir onay veya katılma belgesinin verilme tarihlerini, Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihini ve bir konferans toplanması için yapılan istemlerin veya diğer bildirimlerin alınış tarihlerini vakit geçirmeden bildireceklerdir.

6. İşbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetlerce Birleşmiş Milletler Yasasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilecektir.

Madde - X

1. Taraflardan herbiri, ulusal egemenliğini uygulayarak, Andlaşmanın konusuna giren olağanüstü olayların ülkesinin yüksek çıkarlarını tehlikeye düşürdüğüne karar verirse, Andlaşmadan çekilme hakkına sahip olacaktır. Bu durumda, çekilme kararı hakkında, üç ay önceden Andlaşmanın bütün Taraflarına ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine bildirimde bulunacaktır. Bu bildirim, Taraf Devletin yüksek çıkarlarını tehlikeye sokmuş saydığı olağanüstü olaylar hakkında bir açıklamayı içerecektir.

2. Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden yirmibeş yıl sonra, Andlaşmanın süresiz olarak yürürlükte kalıp kalmayacağını veya belirli bir ek süre veya süreler için uzatılıp uzatılmayacağını kararlaştırmak üzere bir konferans toplanacaktır. Bu karar Andlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğunca alınacaktır.

Madde - XI

İngilizce, Rusça, Fransızca, İspanyolca ve Çince metinleri eşit derecede geçerli olan işbu Andlaşma Saklayıcı Hükümetlerin arşivlerinde saklanacaktır. İşbu Andlaşmanın usulüne uygun olarak onaylanmış nüshaları, Saklayıcı Hükümetler tarafından Andlaşmayı imzalamış ve Andlaşmaya katılmış Devletlerin Hükümetlerine iletilecektir.

Bu hususları bildirerek, aşağıda imzaları bulunan yetkili temsilciler, Andlaşmayı imzalamışlardır.

Bindokuzyüzaltmışsekiz yılının Temmuz ayının birinci günü Londra, Moskova ve Washington'da üç nüsha olarak düzenlenmiştir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
6	166	627	40	31	288
8	32	335	43	49	175
	37	537:538		51	253,260,267,
	38	552,586,611:614			278:279
				52	294,306,337:338

I - Gerekeçeli 267 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 37 nci Birleşimine, 906 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 51 nci Birleşim tutanağına bağıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Plan ve Dışışleri Cumhuriyet Senatosu Milli Savunma, Dışışleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/174